

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

Затверджено
Науково-методичною радою
Університету,
протокол від «17» 12 2020 р. №10
Голова НМР О.А. Шевчук

**Робоча програма
навчальної дисципліни
«Захист прав людини в ЄСПЛ»**
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 293 «Міжнародне право»
освітня програма «Міжнародне право»
Статус дисципліни: вибіркова

Робоча програма навчальної дисципліни «Захист прав людини в ЄСПЛ» складена на основі освітньо-професійної програми «Міжнародне право» першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 293 «Міжнародне право», затвердженої Вченою радою Університету 14.09.2020 року, протокол №10.

Укладач:

Е.В. Тітко, д.ю.н., доцент, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Рецензенти:

М.І. Куртинець, к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Д.Л. Вітюк, к.ю.н., доцент кафедри теорії, історії права і держави та конституційного права

Розглянуто і схвалено кафедрою міжнародного права та порівняльного правознавства, протокол від «26» 11 2020 №8

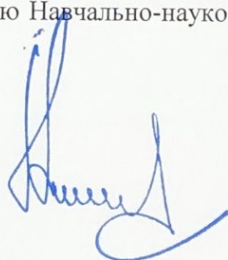
Завідувач кафедри

М.В. Глух к.ю.н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту права, протокол від «04» 12 2020 №5

Голова вченої ради ННІ права

В.В. Топчій, професор, д.ю.н.,

Завідувач навчально-методичного відділу

І.В. Качур, доцент, к.біол.н.

Реєстраційний № _____

ЗМІСТ

1	Передмова	4
2	Опис навчальної дисципліни	5
2.1	Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни	5
2.2	Результати навчання	5
2.3	Пререквізити та пост реквізити вивчення дисципліни	6
2.4	Структура навчальної дисципліни	6
3	Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями	7
4	Критерії оцінювання	14
5	Засоби оцінювання	17
6	Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю	17
7	Рекомендована література	20
	Основна	20
	Допоміжна	21
	Інформаційні ресурси Інтернет	22
	Міжнародні видання	23
8	Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни	24

1. ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Захист прав людини в ЄСПЛ» належить до циклу вибіркового навчальних дисциплін Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 293 «Міжнародне право».

Метою навчальної дисципліни є поглиблення, розширення та систематизація студентами раніше здобутих знань з особливостей захисту прав та основоположних свобод у Європейському суді з прав людини (далі - ЄСПЛ) та реалізації його рішень у вітчизняній правовій системі.

Завдання: знати історію виникнення ЄСПЛ, його структуру, склад, організацію діяльності, вимоги до претендентів та посаду судді ЄСПЛ; порядок та підстави звернення зі скаргами до ЄСПЛ, вимоги до їх оформлення; порядок розгляду скарг, прийняття рішень ЄСПЛ та їх виконання; визначити місце Конвенції з прав людини і основоположних свобод і прецедентного права Європейського суду з прав людини у системі джерел права України; з'ясувати особливості тлумачення Конвенції ЄСПЛ.

Методи та форми навчання: під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, метод вправ, спостереження й аналізу, метод бесіди, методи інтерактивного навчання (ділові ігри, круглі столи тощо), блоковий метод, метод проєктів, використання комп'ютерних технологій.

В процесі викладання курсу «Право міжнародних організацій» використовуються такі форми навчання: лекції, семінари, практичні заняття, просемінари, спецсемінари, колоквиуми, самостійну роботу, індивідуальні заняття, навчальні конференції, консультації, навчальну гру.

Організація поточного контролю та підсумкового контролю знань:

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається відповідною кафедрою.

Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування, письмового експрес-контролю або комп'ютерного тестування на семінарських заняттях та лекціях, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньо-професійному рівні або на окремих його завершальних етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС. Підсумковий контроль включає, зокрема, семестровий контроль. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку (диференційованого заліку) в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти.

Семестровий залік (диференційований залік) – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань. Семестровий залік (диференційований залік) виставляється за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкову присутність здобувачів вищої освіти.

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав всі види робіт, передбачені робочою програмою цієї навчальної дисципліни та набрав мінімальну кількість балів, що має дорівнювати 25.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність Спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		4-й	
Модулів – 2	Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»	Семестр	
Змістових модулів – 2		8-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
		16 год.	4 год
	Спеціальність: 293 «Міжнародне право»	Практичні/семінарські	
		10 год./4 год	2 год
		Лабораторні	
		год.	год
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
		Індив.-консультац. робота: 2 год.	
		Вид контролю: залік	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Захист прав людини в ЄСПЛ» здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за Освітньо-професійною програмою «Міжнародне право» повинні:

- працювати в міжнародному контексті.
- характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.
- захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів.
- розуміти особливості міжнародно-правових явищ, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного права.
- адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Захист прав людини в ЄСПЛ» здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за Освітньо-професійною програмою «Міжнародне право» повинні:

- Знати юридичну природу Конвенції і практики ЄСПЛ;
- Знати природу прав людини і основоположних свобод на основі розуміння сутності змісту основного права, розмежування поняття права і свободи, категорії «втручання» та змісту трискладового тесту;
- Знати на яких засадах ЄСПЛ може змінювати свої stare decisis з урахуванням особливостей динамічного тлумачення Конвенції;
- Знати організацію та структуру ЄСПЛ;
- Знати порядок звернення і процедуру розгляду справ у ЄСПЛ;
- Знати механізм виконання рішень ЄСПЛ у національну правову систему України;

2.3. ПЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Передумовами для вивчення «Захист прав людини в ЄСПЛ» є такі дисципліни: «Історія міжнародного права», «Вступ до спеціальності "Міжнародне право"», «Міжнародне приватне право», «Права людини у міжнародному праві».

Базуватися на даній дисципліні будуть «Європейський захист прав людини».

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

денна форма навчання

№ з/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінар. (практ.) заняття (год.)	Інд-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 1,5 заліковий кредит (45 год.)						
ЗМ 1 Теоретичні та практичні аспекти діяльності Європейського суду з прав людини						
T.1	Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та практика Європейського суду з прав людини як джерела права в Україні: особливості застосування та вплив на розвиток правової системи	2	2	-	10	14
T.2	Структура, порядок формування та організація роботи Європейського суду з прав людини.	2	2	-	10	14
T.3	Процедура звернення до Європейського суду з прав людини: окремі аспекти прийнятності заяв та розгляду справи.	2	-/2	2	11	17
Всього по модулю:		6	4/2	2	31	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
МОДУЛЬ II = 1,5 заліковий кредит (45 год.)						
ЗМ 2. Сучасні тенденції захисту прав людини в ЄСПЛ						
T.4	Біомедичні права людини та практика їх захисту в ЄСПЛ.	2	2	-	6	10
T.5	Інтернет-права та їх захист в практиці ЄСПЛ.	2	2	-	7	10
T.6	Захист прав вразливих груп та категорій осіб в практиці ЄСПЛ	4	-/2	-	7	13
T.7	Роль ЄСПЛ в процесі захисту прав людини в умовах збройних конфліктів.	2	2	-	7	10
Всього по модулю:		10	6/2	0	27	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу:		16	10/4	2	58	90

Заочна форма навчання

№ з/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінар. (практ.) заняття (год.)	Інд-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год)
МОДУЛЬ I = 1,5 заліковий кредит (45 год.)						
ЗМ 1 Міжнародні механізми захисту прав людини (Теми 1 – 5)						
Т.1	Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та практика Європейського суду з прав людини як джерела права в Україні: особливості застосування та вплив на розвиток правової системи	2	1	-	13	16
Т.2	Структура, порядок формування та організація роботи Європейського суду з прав людини.	-	1	-	13	14
Т.3	Процедура звернення до Європейського суду з прав людини: окремі аспекти прийнятності заяв та розгляду справи.	-	-	2	13	15
Всього по модулю:		2	2	2	39	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
МОДУЛЬ II = 1,5 заліковий кредит (45 год.)						
ЗМ 2. Судова практика ЄСПЛ (Теми 6 – 8)						
Т.4	Біомедичні права людини та практика їх захисту в ЄСПЛ.	-	-	-	10	10
Т.5	Інтернет-права та їх захист в практиці ЄСПЛ.	-	-	-	10	10
Т.6	Захист прав вразливих груп та категорій осіб в практиці ЄСПЛ	2	-	-	10	12
Т.7	Роль ЄСПЛ в процесі захисту прав людини в умовах збройних конфліктів.	-	-	-	11	11
Всього по модулю:		2	0	0	41	45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу:		4	2	2	82	90

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти діяльності Європейського суду з прав людини

План лекційного заняття

1. Ратифікація Конвенції про захист прав людини в Україні.
2. Правове регулювання конвенційного механізму захисту прав людини.
3. Поняття Конвенції та практики ЄСПЛ як джерел національного права України.
4. Проблеми та особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

План семінарського заняття

1. Ратифікація Конвенції про захист прав людини в Україні.
2. Правове регулювання конвенційного механізму захисту прав людини.
3. Поняття Конвенції та практики ЄСПЛ як джерел національного права України.
4. Проблеми та особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Дослідити механізм виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
2. Проаналізувати статистику рішень ЄСПЛ Україною, порівняти її з іншими зарубіжними країнами.
3. Виявити основні напрямки впливу практики ЄСПЛ на трансформацію правовою системи України

Перелік питань для самоконтролю

1. Роль рішень ЄСПЛ у трансформації правової системи України та її наближенні до загальноєвропейських стандартів захисту прав людини

Рекомендована література:

- Основна: [17], [18], [19], [22], [25].
 Допоміжна: [2], [6], [11].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [13], [14], [15].
 Міжнародні видання: [11], [12], [17], [28].

Тема 2. Структура, порядок формування та організація роботи Європейського суду з прав людини.

План лекційного заняття

1. Історичні періоди становлення та реформування Європейського суду. Юрисдикція та компетенція ЄСПЛ.
2. Міждержавні спори. Спори на підставі індивідуальних скарг. Держава-відповідач. Компетенція Суду та національне право. Принцип субсидіарності та відмова від абстрактного контролю. Вичерпання внутрішніх правових засобів.
3. Суддівський корпус (склад Суду).
4. Пленарні засідання Суду як вишого розпорядчого органу: склад, компетенція. Голова Суду.

План семінарського заняття

1. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, 1966 р. та факультативні протоколи (історія творення, тлумачення, структура документів).
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, 1966 р. та факультативного протоколу (історія, тлумачення, структура документів)
3. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1965 р. (історія творення, тлумачення, структура документа).
4. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з ліквідації дискримінації жінок (структура та повноваження).
5. Конвенція про права дитини, 1989 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з прав дитини (структура та повноваження).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Порядок утворення, склад і внутрішня структура Суду. 9
2. Компетенція та юрисдикція Суду.
3. Порядок і форми діяльності Суду.

Перелік питань для самоконтролю

1. Компетенція голови Суду.
2. Здійснення організаційно-розпорядчих, управлінських, представницьких і судових функцій.
3. Замісники голови Суду.

4. Секції Суду.
5. Склад і кількість секцій.
6. Порядок утворення та функції.
7. Палати Суду.
8. Розгляд конкретних справ з винесенням рішення по суті як основна функція Палат.
9. Велика Палата Суду як вища судова інстанція в рамках суду, її склад.
10. Виконання функцій суду другої інстанції.
11. Особливості функцій - тлумачення та застосування Конвенції.
12. Комітети, їх види та функції, що ними здійснюються.
13. Комітети з „фільтрування” як перша інстанція у прийнятті рішення про прийнятність звернень до Суду.
14. Секретаріат Суду

Рекомендована література:

Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].

Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].

Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

Тема 3. Процедура звернення до Європейського суду з прав людини: окремі аспекти прийнятності заяв та розгляду справи.

План лекційного заняття

1. Принципи прийнятності звернень.
2. Критерії прийнятності: обставини часу (*ratione temporis*), обставини місця (*ratione loci*), обставини суті (*ratione materiae*), обставини особи (*ratione personae*), вичерпання внутрішніх засобів правового захисту, шестимісячний термін звернення, обґрунтованість скарги, неприпустимість анонімності скарги, неприпустимість зловживання правом на звернення, повторність скарги.
3. Звернення до Суду та попереднє вивчення справи.
4. Вимоги та форма звернення до Суду. Реєстрація та відмова в реєстрації звернення. Обмін змагальними паперами. Терміни та форма подання пояснень і документів. Показання свідків і експертні висновки. Дружнє або мирове врегулювання.

План семінарського заняття

1. Умови та принципи прийнятності скарги до ЄСПЛ.
2. Форми звернення та вимоги до документів, поданих до суду.
3. Розгляд питання про прийнятність скарги. Досудове провадження після прийняття рішення щодо прийнятності скарги.
4. Судове слухання справи. Слухання у Великій палаті.
5. Рішення Суду: структура, юридична сила та виконання.

Практичне завдання:

1. На підставі аналізу 2-3 рішень ЄСПЛ продемонструйте вимоги до статусу потерпілого як однієї з умов прийнятності скарги (у вигляді короткої доповіді)

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Критерій суті звернення: можливість звернення лише у зв'язку з тими порушеннями прав, які передбачені Європейською Конвенцією та Протоколами до неї.
2. Критерій особи: можливість звернення не залежить від фактів громадянства та громадянської дієздатності, а також від того, звертається зі скаргою фізична або юридична особа (у тому числі релігійні об'єднання).
3. Залежність порядку вичерпання внутрішніх засобів правового захисту від судової, адміністративної систем і існуючого в кожній державі процесуального порядку розгляду справ.
4. Ефективність внутрішніх засобів правового захисту (перша інстанція, апеляційна інстанція, розгляд справ в касаційному порядку, перегляд справи в порядку нагляду).
5. Критерій позитивності обставин. Критерій незалежності та неупередженості Суду. Критерій розумного терміну

План індивідуальної-консультативної роботи

1. Межі позитивних зобов'язань держави щодо заборони абортів та право на повагу до приватного життя жінки. 13
2. Короткий огляд порушень державами ст.3 Конвенції в контексті захисту біомедичних прав

Перелік питань для самоконтролю

1. Вимоги до мирової угоди.
2. Умови визнання мирової угоди Судом.
3. Судові слухання.
4. Відкриті публічні слухання.
5. Слухання без участі сторін.
6. Рішення Суду.
7. Зміст наступних розділів Рішення Суду: «Процедура», «Факти», «Право», «Постанова».
8. Підписання рішення Суду.
9. Види рішень (щодо прийнятності або по суті справи). Консультаційні висновки.
10. Публікація судових рішень. Виконання рішень.
11. Справедлива окремі думки Суддів.
12. Особиста думка.
13. Думка, що співпадає.
14. Особливості розгляду міждержавних спорів.

Рекомендована література:

- Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].
 Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].
 Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції захисту прав людини в ЄСПЛ

Тема 4. Біомедичні права людини та практика їх захисту в ЄСПЛ.

План лекційного заняття

1. Визначення категорії біомедичних прав людини.

2. Репродуктивні права (пренатальна діагностика і право на медичний аборт, штучне запліднення, евтаназія).

3. Право на медичне обстеження або лікування, в тому числі – на відмову від лікування.

План семінарського заняття

1. Визначення категорії біомедичних прав людини.

2. Репродуктивні права (пренатальна діагностика і право на медичний аборт, штучне запліднення, евтаназія).

3. Право на медичне обстеження або лікування, в тому числі – на відмову від лікування.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вплив практики ЄСПЛ на реформування національного законодавства держав-членів РЄ в контексті врегулювання інституту евтаназії.

2. Проблеми захисту прав людини в галузі трансплантації органів та тканин: особливості національної та міжнародної юрисдикції

Перелік питань для самоконтролю

1. Правові та етичні аспекти, що стосуються ВІЛ- інфекцій та інших інфекційних хвороб.

2. Зберігання біологічного матеріалу державними органами і права на доступ до інформації про біологічне походження.

3. Практика ЄСПЛ щодо захисту окресленої групи прав.

Рекомендована література:

Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].

Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].

Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

Тема 5. Інтернет-права та їх захист в практиці ЄСПЛ.

План лекційного заняття

1. Сутність та правова природа Інтернет-прав людини.

2. Місце та роль Інтернет-прав, їх взаємодія з іншими правами людини.

3. Зобов'язання держав щодо захисту прав людини в Інтернеті.

4. Юрисдикція ЄСПЛ щодо Інтернет- прав.

5. Право на доступ до Інтернету.

План семінарського заняття

1. Сутність та правова природа Інтернет-прав людини.

2. Зобов'язання держав щодо захисту прав людини в Інтернеті.

3. Юрисдикція ЄСПЛ щодо Інтернет-прав.

4. Право на доступ до Інтернету.

5. Захист особистої інформації в Інтернеті. Приватне життя та Інтернет.

6. Свобода вираження поглядів та Інтернет.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Хартії основних прав ЄС.

2. Європейська соціальна хартія.

3. Види прав людини, які підпадають під захист у праві ЄС.

Перелік питань для самоконтролю

1. Захист особистої інформації в Інтернеті.
2. Приватне життя та Інтернет.
3. Свобода вираження поглядів та Інтернет.
4. Зобов'язання держав у боротьбі з насильством та іншою злочинною або незаконною діяльністю в Інтернеті.

Рекомендована література:

Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].
 Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].
 Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].
 Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

Тема 6. Захист прав вразливих груп та категорій осіб в практиці ЄСПЛ.

План лекційного заняття

1. Основні положення концепції «уразливих груп» (vulnerable groups) у міжнародному праві прав людини та прецедентному праві Європейського суду з прав людини.
2. Правові джерела захисту прав і свобод уразливих осіб у Європейському праві прав людини.
3. Класифікація уразливих осіб та станів.
4. Принципи та правила тлумачення ЄСПЛ Конвенції про захист прав і основоположних свобод в контексті захисту уразливих груп населення.

План семінарського заняття

1. Розмежування понять правоздатності, дієздатності та уразливості. Встановлення та оцінка фактів та ознак уразливості.
2. Особливості захисту уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
3. Захист прав уразливих за статевою та віковою ознаками.
4. Захист прав і свобод уразливих осіб за станом здоров'я.
5. Захист прав уразливих осіб за етнічними та релігійними ознаками.
6. Захист уразливих категорій за ознакою громадянства (біженців, мігрантів, іноземців).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Захист права на життя уразливих затриманих та ув'язнених осіб та заборона їх катувань.
2. Гарантії свободи та особистої недоторканності уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
3. Права осіб похилого віку та їх соціальна дискримінація в умовах глобальної економічної кризи.
4. Інтерпретація ЄСПЛ індивідуального підходу при позбавленні психічно хворої особи повної дієздатності і на цій основі примусової її госпіталізації та лікування без згоди пацієнта.

Практичне завдання.

1. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ «Бортнік проти України» від 27 січня 2011 р. та визначте критерії «особливої уразливості», застосовані судом в цій справі.

2. На підставі аналізу рішення ЄСПЛ «Даджен проти Сполученого Королівства» від 22 жовтня 1981 р. надайте характеристику тенденціям захисту прав ЛГБТ-спільнот в Європі.

Перелік питань для самоконтролю

1. Особливості захисту уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
2. Захист прав уразливих за статевою та віковою ознаками.
3. Захист прав і свобод уразливих осіб за станом здоров'я.
4. Захист прав уразливих осіб за етнічними та релігійними ознаками.
5. Захист уразливих категорій за ознакою громадянства (біженців, мігрантів, іноземців).

Рекомендована література:

Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].

Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].

Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

Тема 7. Роль ЄСПЛ в процесі захисту прав людини в умовах збройних конфліктів.

План лекційного заняття

1. Система міжнародного захисту прав людини в умовах збройного конфлікту: співвідношення норм міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права.
2. Принцип пропорційності в ході збройних конфліктів відповідно до міжнародного гуманітарного права та європейських норм з прав людини.
3. Стандарти ЄСПЛ щодо позитивних зобов'язань 17 держави, пов'язаних із захистом прав людини в умовах збройного конфлікту.
4. Проблема екстериторіальності.

План семінарського заняття

1. Співвідношення норм міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та збройний конфлікт.
2. Принцип пропорційності в ході збройних конфліктів відповідно до міжнародного гуманітарного права та європейських норм з прав людини.
3. Стандарти ЄСПЛ щодо позитивних зобов'язань держави, пов'язаних із захистом прав людини в умовах збройного конфлікту.
4. Право на життя та заборона катувань в умовах збройного конфлікту.
5. Право на особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя.
6. Право на справедливий суд та ефективні засоби юридичного захисту в умовах збройного конфлікту.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Співвідношення міждержавних та індивідуальних скарг в контексті порушень прав людини в умовах збройних конфліктів.
2. Процедурні зобов'язання з переслідування винних у воєнних злочинах, що впливають з Європейської конвенції з прав людини.

Перелік питань для самоконтролю

1. Право на життя та заборона катувань в умовах збройного конфлікту.

2. Право на особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя та право на справедливий суд та ефективні засоби юридичного захисту в умовах збройного конфлікту.

3. Захист права власності в умовах збройного конфлікту.

Рекомендована література:

Основна: [4], [5], [6], [7], [8], [9],[10],[11], [12], [13], [14], [15], [19], [21], [22], [23], [24], [25].

Допоміжна: [2], [3], [4], [5], [6], [9], [10], [11], [12].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [9], [10], [11], [12], [13], [14], [17].

Міжнародні видання: [11], [12], [13], [15], [17], [18], [28].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Захист прав людини в ЄСПЛ»

Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (17 балів)				МКР1 - 8 балів	диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (диференційований залік)
Загальна к-ть балів за модулем №1	17						
Теми	T.1	T.2	T.3				
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2				
Самостійна робота	1	1	1				
Модулі	Модуль 2 - (33 бали)				МКР2- 8 балів		
Загальна к-ть балів за модулем №2	33						
Теми	T.4	T.5	T.6	T.7			
Відповідь на семінарських заняттях	2	2	2	2			
Самостійна робота	1	1	1	1			
Індивідуальна робота	8						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	5						

Заочна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (19 балів)				МКР - 10 балів	диференційований залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (диференційований залік)
Загальна к-ть балів за модулем №1	19 балів						
Теми	T.1	T.2	T.3				
Відповідь на семінарському занятті	5	5					
Самостійна робота	3	3	3				
Модулі	Модуль 2 - (31 бал)						
Загальна к-ть балів за модулем №2	31 бал						
Теми	T.4	T.5	T.6	T.7			
Відповідь на семінарських заняттях							
Самостійна робота	2	2	2	2			
Індивідуальна робота	15 балів						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання УДФСУ MOODLE	-						

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

К-ть балів	Критерії оцінювання
2	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1,5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
1	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без

	використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
0,5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольна робота, яка проводиться у письмовій формі оцінюється від 0 до 8 балів.

Таблиця 4.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	5
Тестовий блок	3
Всього	8

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

Критерії оцінювання	К-ть балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання тестового блоку (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

Критерії оцінювання	К-ть балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих питань та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який частково розкрив сутність визначень.	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проекту або інших формах описаних робочою програмою або методичною розробкою і оцінюється від 0 до 8 балів.

Таблиця 4.6

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

К-ть балів	Критерії оцінювання
8	Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовка презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднані, проаналізовані та узагальнені висновками.
5	Послідовність, логічність написання реферату, але без презентації.
0	Не написано реферат та не зроблено презентацію по ньому.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 100 балів) та диференційованого заліку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диференційованого заліку.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.4.7):

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамени	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	Не зараховано
-34		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням зал	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

		ікового кредиту				
--	--	--------------------	--	--	--	--

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Критерії оцінювання відповідно до виду робіт, необхідно конкретизувати.

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Для оцінки знань з дисципліни використовуються такі методи контролю:

– індивідуальне опитування студентів (усне та письмове), обговорення творчих робіт; тестування; рішення ситуаційних завдань; модульний контроль; поточно-модульний контроль; комп'ютерне тестування на платформі MOODLE УДФСУ; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах; диференційований залік.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний та підсумковий контроль проводиться у письмовій, усній та комбінованій формах при проведенні семінарських занять та заліку.

Теоретичні питання:

Модуль 1.

1. Ратифікація Конвенції про захист прав людини в Україні.
2. Правове регулювання конвенційного механізму захисту прав людини.
3. Поняття Конвенції та практики ЄСПЛ як джерел національного права України.
4. Проблеми та особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
5. Дослідити механізм виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
6. Проаналізувати статистику рішень ЄСПЛ Україною, порівняти її з іншими зарубіжними країнами.
7. Виявити основні напрямки впливу практики ЄСПЛ на трансформацію правовою системи України
8. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, 1966 р. та факультативні протоколи (історія творення, тлумачення, структура документів).
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, 1966 р. та факультативного протоколу (історія, тлумачення, структура документів)
10. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1965 р. (історія творення, тлумачення, структура документа).
11. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з ліквідації дискримінації жінок (структура та повноваження).
12. Конвенція про права дитини, 1989 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з прав дитини (структура та повноваження).
13. Порядок утворення, склад і внутрішня структура Суду. 9
14. Компетенція та юрисдикція Суду.
15. Порядок і форми діяльності Суду.
16. Умови та принципи прийнятності скарги до ЄСПЛ.
17. Форми звернення та вимоги до документів, поданих до суду.

18. Розгляд питання про прийнятність скарги. Досудове провадження після прийняття рішення щодо прийнятності скарги.
19. Судове слухання справи. Слухання у Великій палаті.
20. Рішення Суду: структура, юридична сила та виконання.
21. Критерій суті звернення: можливість звернення лише у зв'язку з тими порушеннями прав, які передбачені Європейською Конвенцією та Протоколами до неї.
22. Критерій особи: можливість звернення не залежить від фактів громадянства та громадянської дієздатності, а також від того, звертається зі скаргою фізична або юридична особа (у тому числі релігійні об'єднання).
23. Залежність порядку вичерпання внутрішніх засобів правового захисту від судової, адміністративної систем і існуючого в кожній державі процесуального порядку розгляду справ.
24. Ефективність внутрішніх засобів правового захисту (перша інстанція, апеляційна інстанція, розгляд справ в касаційному порядку, перегляд справи в порядку нагляду).
25. Критерій позитивності обставин. Критерій незалежності та неупередженості Суду. Критерій розумного терміну

Модуль 2.

1. Визначення категорії біомедичних прав людини.
2. Репродуктивні права (пренатальна діагностика і право на медичний аборт, штучне запліднення, евтаназія).
3. Право на медичне обстеження або лікування, в тому числі – на відмову від лікування.
4. Вплив практики ЄСПЛ на реформування національного законодавства держав-членів РЄ в контексті врегулювання інституту евтаназії.
5. Проблеми захисту прав людини в галузі трансплантації органів та тканин: особливості національної та міжнародної юрисдикції
6. Сутність та правова природа Інтернет-прав людини.
7. Зобов'язання держав щодо захисту прав людини в Інтернеті.
8. Юрисдикція ЄСПЛ щодо Інтернет-прав.
9. Право на доступ до Інтернету.
10. Захист особистої інформації в Інтернеті. Приватне життя та Інтернет.
11. Свобода вираження поглядів та Інтернет.
12. Хартії основних прав ЄС.
13. Європейська соціальна хартія.
14. Види прав людини, які підпадають під захист у праві ЄС.
15. Розмежування понять правоздатності, дієздатності та уразливості. Встановлення та оцінка фактів та ознак уразливості.
16. Особливості захисту уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
17. Захист прав уразливих за статевою та віковою ознаками.
18. Захист прав і свобод уразливих осіб за станом здоров'я.
19. Захист прав уразливих осіб за етнічними та релігійними ознаками.
20. Захист уразливих категорій за ознакою громадянства (біженців, мігрантів, іноземців).
21. Захист права на життя уразливих затриманих та ув'язнених осіб та заборона їх катувань.
22. Гарантії свободи та особистої недоторканності уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
23. Права осіб похилого віку та їх соціальна дискримінація в умовах глобальної економічної кризи.
24. Інтерпретація ЄСПЛ індивідуального підходу при позбавленні психічно хворої особи повної дієздатності і на цій основі примусової її госпіталізації та лікування без згоди пацієнта.
25. Співвідношення норм міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та збройний конфлікт.
26. Принцип пропорційності в ході збройних конфліктів відповідно до міжнародного гуманітарного права та європейських норм з прав людини.

27. Стандарти ЄСПЛ щодо позитивних зобов'язань держави, пов'язаних із захистом прав людини в умовах збройного конфлікту.
28. Право на життя та заборона катувань в умовах збройного конфлікту.
29. Право на особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя.
30. Право на справедливий суд та ефективні засоби юридичного захисту в умовах збройного конфлікту.
31. Співвідношення міждержавних та індивідуальних скарг в контексті порушень прав людини в умовах збройних конфліктів.
32. Процедурні зобов'язання з переслідування винних у воєнних злочинах, що впливають з Європейської конвенції з прав людини.

Перелік питань до заліку

Модуль 1.

1. Ратифікація Конвенції про захист прав людини в Україні.
2. Правове регулювання конвенційного механізму захисту прав людини.
3. Поняття Конвенції та практики ЄСПЛ як джерел національного права України.
4. Проблеми та особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
5. Дослідити механізм виконання рішень ЄСПЛ в Україні.
6. Проаналізувати статистику рішень ЄСПЛ Україною, порівняти її з іншими зарубіжними країнами.
7. Виявити основні напрямки впливу практики ЄСПЛ на трансформацію правовою системи України
8. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, 1966 р. та факультативні протоколи (історія творення, тлумачення, структура документів).
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, 1966 р. та факультативного протоколу (історія, тлумачення, структура документів)
10. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1965 р. (історія творення, тлумачення, структура документа).
11. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з ліквідації дискримінації жінок (структура та повноваження).
12. Конвенція про права дитини, 1989 р. (історія творення, тлумачення, структура документа). Комітет з прав дитини (структура та повноваження).
13. Порядок утворення, склад і внутрішня структура Суду. 9
14. Компетенція та юрисдикція Суду.
15. Порядок і форми діяльності Суду.
16. Умови та принципи прийнятності скарги до ЄСПЛ.
17. Форми звернення та вимоги до документів, поданих до суду.
18. Розгляд питання про прийнятність скарги. Досудове провадження після прийняття рішення щодо прийнятності скарги.
19. Судове слухання справи. Слухання у Великій палаті.
20. Рішення Суду: структура, юридична сила та виконання.
21. Критерій суті звернення: можливість звернення лише у зв'язку з тими порушеннями прав, які передбачені Європейською Конвенцією та Протоколами до неї.
22. Критерій особи: можливість звернення не залежить від фактів громадянства та громадянської дієздатності, а також від того, звертається зі скаргою фізична або юридична особа (у тому числі релігійні об'єднання).
23. Залежність порядку вичерпання внутрішніх засобів правового захисту від судової, адміністративної систем і існуючого в кожній державі процесуального порядку розгляду справ.
24. Ефективність внутрішніх засобів правового захисту (перша інстанція, апеляційна інстанція, розгляд справ в касаційному порядку, перегляд справи в порядку нагляду).
25. Критерій позитивності обставин. Критерій незалежності та неупередженості Суду. Критерій розумного терміну
26. Визначення категорії біомедичних прав людини.
27. Репродуктивні права (пренатальна діагностика і право на медичний аборт, штучне запліднення, евтаназія).

28. Право на медичне обстеження або лікування, в тому числі – на відмову від лікування.
29. Вплив практики ЄСПЛ на реформування національного законодавства держав-членів РЄ в контексті врегулювання інституту евтаназії.
30. Проблеми захисту прав людини в галузі трансплантації органів та тканин: особливості національної та міжнародної юрисдикції
31. Сутність та правова природа Інтернет-прав людини.
32. Зобов'язання держав щодо захисту прав людини в Інтернеті.
33. Юрисдикція ЄСПЛ щодо Інтернет-прав.
34. Право на доступ до Інтернету.
35. Захист особистої інформації в Інтернеті. Приватне життя та Інтернет.
36. Свобода вираження поглядів та Інтернет.
37. Хартії основних прав ЄС.
38. Європейська соціальна хартія.
39. Види прав людини, які підпадають під захист у праві ЄС.
40. Розмежування понять правоздатності, дієздатності та уразливості. Встановлення та оцінка фактів та ознак уразливості.
41. Особливості захисту уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
42. Захист прав уразливих за статевою та віковою ознаками.
43. Захист прав і свобод уразливих осіб за станом здоров'я.
44. Захист прав уразливих осіб за етнічними та релігійними ознаками.
45. Захист уразливих категорій за ознакою громадянства (біженців, мігрантів, іноземців).
46. Захист права на життя уразливих затриманих та ув'язнених осіб та заборона їх катувань.
47. Гарантії свободи та особистої недоторканності уразливих затриманих та ув'язнених осіб.
48. Права осіб похилого віку та їх соціальна дискримінація в умовах глобальної економічної кризи.
49. Інтерпретація ЄСПЛ індивідуального підходу при позбавленні психічно хворої особи повної дієздатності і на цій основі примусової її госпіталізації та лікування без згоди пацієнта.
50. Співвідношення норм міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року та збройний конфлікт.
51. Принцип пропорційності в ході збройних конфліктів відповідно до міжнародного гуманітарного права та європейських норм з прав людини.
52. Стандарти ЄСПЛ щодо позитивних зобов'язань держави, пов'язаних із захистом прав людини в умовах збройного конфлікту.
53. Право на життя та заборона катувань в умовах збройного конфлікту.
54. Право на особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя.
55. Право на справедливий суд та ефективні засоби юридичного захисту в умовах збройного конфлікту.
56. Співвідношення міждержавних та індивідуальних скарг в контексті порушень прав людини в умовах збройних конфліктів.
57. Процедурні зобов'язання з переслідування винних у воєнних злочинах, що впливають з Європейської конвенції з прав людини.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Аракелян М.Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. – Одеса: Фенікс, 2019.
2. Всеобщая исламская декларация прав человека 1981 г. URL: <http://constitutions.ru/archives/500>.
3. Декларация АСЕАН про права людини. URL: <http://constitutions.ru/?p=8333&attempt=1>.
4. Декларация независимости США. URL: https://ru.wikisource.org/wiki/Декларация_независимости_США.

5. Документ Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСС. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_082.
6. Документ Московської наради Конференції з людського виміру НБСС 1991 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_084.
7. Загальна декларація прав людини 1948 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print1389988659002889.
8. Загальна декларація прав людини. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. Офіційний вісник України – 2008 р., № 93.
9. Задорожній О.В., Поєдинок О.Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. – Одеса: Фенікс, 2016.
10. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
11. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини 1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1389988659002889.
12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи //Офіційний вісник України. – 1998 р., № 13.
13. Конвенція про права інвалідів від 20 грудня 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 17.
14. Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту: підручник для вузів. – К.: Фенікс, 2010.
15. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : Посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / ред. Т.Л. Сироїд. – Харків, 2018.
16. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців. Навч. посібник / за ред. Буроменського М.В. – К., 2002.
17. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
18. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
19. Підсумковий документ Віденської зустрічі 1986 року представників держав-учасниць Наради з питань безпеки і співробітництва в Європі, що відбулася на основі положень Підсумкового акта, які відносяться до подальших кроків після наради. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_113.
20. Сироїд Т. Л. Міжнародний захист прав людини : навч. посіб. / Т. Л. Сироїд, Л. О. Фоміна. – Харків: Право, 2019.
21. Сироїд Т.Л., Гавриленко О.А., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. – Харків: Право, 2019.
22. Тітко Е.В. Правомірне обмеження свободи вираження поглядів: досвід Європейського суду з прав людини: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016.
23. Хартія прав людини. Збірник законодавчих актів К.: Алерта, 2019.
24. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. – Київ: ФОП Голембовська О.О. – 2018.
25. Яцишин Н.Г. Міжнародне співробітництво держав у сфері захисту національних меншин: навч. посіб./Н.Г. Яцишин; Держ. фіскальна служби України, Ун-т ДФС України.-Ірпінь, 2018.

Допоміжна:

1. Антонович, М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика: [монографія] / Мирослава Антонович. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2007.
2. Гом'єн, Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини / Д. Гом'єн. – Київ : Фенікс, 2006.
3. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т.І.Дудаш. – 3-тє видання, стереотипне. – К.: Алерта, 2016.

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях та відповідях) :навч.-посіб./ [О.В.Сердюк, О.Я.Трагнюк, І.В.Яковюк та ін.];за заг. ред.І.В.Яковюка. – Харків:Право, 2019.

5. Неліп М., Мережко О.Силовий захист прав людини. Питання легітимності в сучасному міжнародному праві: Навч.пос. – 2-ге вид. – Наукова думка,1999.

6. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для вищ. навч. закл. та працівників місц. самоврядування / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник-Київ: Правова єдність, 2008.

7. Рабінович, П.М. Права людини і громадянина: навч. посіб. / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – Київ: Атіка, 2004.

8. Райнер А. ЗначениеКонвенции о защите прав человека и основных свобод и методическиеаспектыееизучения в системеюридическогообразования. URL: <http://www.echr-base.ru/rainer.jsp>.

9. Региональныесистемызащиты прав человека: учеб. пособие / Отв. ред. А.Х. Абашидзе. – М.: РУДН, 2012. – 400 с.

10. Рішення ЄСПЛ щодо прийнятності скарги Ілашку, Лешко, Іванцок і Петров-Пала проти Молдавії і Росії від 4 липня 2000 року (скарга № 48787/99).

11. Рішення ЄСПЛ щодо прийнятності скарги Лехтінен проти Фінляндії від 14 жовтня 1999 року (скарга № 39076/97).

12. Рішення ЄСПЛ щодо прийнятності скарги Тумилович проти Росії від 22 червня 1999 року (скарга № 47033/99).

13. Рішення Суду ЄС у справі ErichStauder c. Villed'UlmSozialamt від 12 листопада 1969 р справа № 29/69.

14. Рішення Суду ЄС у справі InternationalHandelsgesellschaft c. Einfuhr-undVorratsstellefürGetreide від 17 грудня 1970 р. справа № 11/70.

15. Рішення Суду ЄС у справі J. Nold, Kohlen-undBaustoffgrobhandlung c. Commission від 14 травня 1974 г., справа № 4/73, Rec.

16. Рішення Суду ЄС у справі RolandRutil c. Ministredel'intérieur від 28 жовтня 1975 року, справа № 36/75.

17. Конвенція про статус біженців. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_011.

18. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод:навч.посіб./ [О.В.Сердюк, О.Я.Трагнюк, І.В.Яковюк та ін.];за заг. ред.І.В.Яковюка. – Харків: Право, 2018.

Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Офіційний веб-ресурс Європейської комісії. URL:<http://ec.europa.eu/>.

2. Офіційний веб-ресурс Європейської Ради. URL:<http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/>.

3. Офіційний веб-ресурс Європейського Парламенту. URL:<http://www.europarl.europa.eu/>.

4. Офіційний веб-ресурс Європейського соціально-економічного комітету. URL:<http://www.eesc.europa.eu/>.

5. Офіційний веб-ресурс Міжнародної організації праці. URL:<http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>.

6. Офіційний веб-ресурс Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. URL:<http://www.niss.gov.ua>.

7. Офіційний веб-ресурс офіс Ради Європи в Україні. URL:<https://www.coe.int/uk/web/kyiv>

8. Офіційний веб-ресурс ЄС. URL:<https://europa.eu/>.

9. Офіційний веб-ресурс Ради Європи. URL:<http://www.coe.int/ru/web/portal/home>.

10. Офіційний веб-ресурс даних про організації системи ООН. URL:<http://www.unsystem.org>.

11. Офіційний веб-ресурс Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL:<http://www.ier.com.ua>.

12. Офіційний веб-ресурс Комісії міжнародного права. URL:<http://www.un.org/law/ilc>.

13. Офіційний веб-ресурс міжнародних договорів. URL:<http://treaties.un.org/>.

14. Офіційний веб-ресурс Міжнародного кримінального суду. URL:<http://www.icc.org>.
15. Офіційний веб-ресурс Міжнародного Суду ООН. URL:<http://www.icj-cij.org>.
16. Офіційний веб-ресурс ООН. URL:<http://www.un.org>.
17. Офіційний веб-ресурс Суд ЄС. URL:<http://curia.europa.eu/>.
18. Урядовий портал (єдиний веб-портал органів виконавчої влади України). URL:<http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Міжнародні видання:

1. AcceptanceofindividualcomplaintsproceduresforUkraine // UnitedNationsHumanRights : OfficeoftheHighCommissionerforHumanRights.URL:http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=UKR&Lang=EN.
2. AfricanYouthCharter. URL:<https://au.int/en/treaties/african-youth-charter>.
3. Agroteximandothers v. Greece – judgmentof 24 October 1995. Series A, 330.
4. Americanconventiononhumanrights.
<https://www.cidh.oas.org/basicos/english/basic3.american%20convention.htm>.
5. ArabCharteronHumanRights 2004.
<https://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/02/2-01/arabhuman-rights-revised.xml>.
6. BoutrosGhali. TheLeagueofArabStates // Vasak K. Dimensionsofhumanrights. – Westport: GreenwoodPress, 1982.
7. Buergenthal T. InternationalSystemsoftheProtectionofHumanRights // HumanRightsinInternationalLaw: LegalandPolicyIssues. – Oxford, 1984.
8. Case 11.625, MariaEugeniaMoralesdeSierra v GuatemalaReportNo 4/01 (2001);9 IHRR 190 (2002).
9. Case 12.051, MariaDaPenhaFernandes v BrazilReportNo 54/01 (2001).
10. Case 15.502, KarenAtalaanddaughters v ChileApplicationfiledbytheCommissionwiththeInter-AmericanCourtofHumanRights, 17 September 2010.
11. Clapham C. Africaandinternationalsystem. Thepoliticsofstatesurvival. – Cambridge: CambridgeUniversityPress, 1996.
12. Clapham, A. HumanRights: A VeryShortIntroduction / A. Clapham. – Oxford: OxfordUniversityPress, 2007.
13. ConsultationonTreatyBodyStrengtheningwith UN EntitiesandSpecializedAgencies. NewYork, November 2011. URL: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRTD/Pages/Documents.aspx>.
14. Declarationonthepoliticalandsocio-economicsituationinAfricaandthefundamentalchangestakingplaceintheworld, 11 July 1990.
15. DissentingOpinionofJudge A. A. CancadoTrindade, GenieLacayoCase, OrderoftheCourtofSeptember 13, 1997.
16. Donnelly, J. UniversalHumanRightsinTheoryandPractice / J. Donnelly. – 2d ed. –Ithaca, NewYork: CornellUniversityPress, 2003.
17. DublinStatement; ThePoznanStatement, 2010; ReportoftheExpertMeetingonPetitions. Geneva, October 2011. URL: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRTD/Pages/Documents.aspx>.
18. Ebeku K.S.A. TheRightto a SatisfactoryEnvironmentandtheAfricanCommission // Africanhumanrightslawjournal. – 2003.
19. Nwobike J.C. TheAfricanCommissiononHumanandPeoples' RightsandtheDemystificationofSecondandThirdGenerationRightsundertheAfricanCharter // Africanjournaloflegalstudies. – 2005.
20. Egan S. StrengtheningtheUnitedNationsHumanRightsTreatyBodySystem / S. Egan // HumanRightsLawReview. – 2013.
21. FromJudgmenttoJustice : ImplementingInternationalandRegionalHumanRightsDecisions / OpenSocietyJusticeInitiative. – NewYork : OpenSocietyFoundations, 2010.
22. Houser G.M. Humanrightsandtheliberationstruggle: TheImportanceofcreativeness // Africa, humanrightsandtheglobalsystem / Thepoliticaleconomyofhumanrightsina changingworld. – Westport, CT: GreenwoodPress, 1994.
23. HumanRights. InternationalProtection, Monitoring, Enforcement / Ed. by J. Symonides. – Paris, UNESCO, 2003.
24. Jacobs G. HumanrightsintheEuropeanUnion // E. L. Rev. Aug. – 2001.

26. Joint Declaration by the European Parliament, the Council and the Commission on fundamental rights // Official Journal of the European Communities. – 1977.
27. Joseph S. The United Nations and human rights / S. Joseph, S. Kyriakakis // Research handbook on international human rights law / edit by S. Joseph, A. McBeth. – Cheltenham, UK ; Northampton, MA: Edward Elgar, 2010.
28. National Union of Belgian Police v. Belgium, 27 October 1975.
29. Klass and Others v. Germany, 6 September 1978.
30. Loizidou v. Turkey (merits), 18 December 1996.

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

На засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол від _____ 20__ р. № _____

Укладачі:

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни
(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП